תלמוד בבלי · ראשונים · פסקי תוספות · סדר נזיקין

פסקי תוספות על עבודה זרה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פסקי תוספות על עבודה זרה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פסקי-תוספות-על-עבודה-זרה/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פירוש א 6
פירוש ב 6
פירוש ג 6
פירוש ד 6
פירוש ה 6
פירוש ו 6
פירוש ז 6
פירוש ח 6
פירוש ט 7
פירוש י 7
פירוש יא 7
פירוש יב 7
פירוש יג 7
פירוש יד 7
פירוש טו 7
פירוש טז 7
פירוש יז 8
פירוש יח 8
פירוש יט 8
פירוש כ 8
פירוש כא 8
פירוש כב 8
פירוש כג 8
פירוש כד 8
פירוש כה 8
פירוש כו 9
פירוש כז 9
פירוש כח 9
פירוש כט 9
פירוש ל 9
פירוש לא 9
פירוש לב 9
פירוש לג 9
פירוש לד 10
פירוש לה 10
פירוש לו 10
פירוש לז 10
פירוש לח 10
פירוש לט 10
פירוש מ 10
פירוש מא 11
פירוש מג 11
פירוש מד 11
פירוש מה 11
פירוש מו 11
פירוש מז 11
פירוש מח 11
פירוש מט 12
פירוש נ 12
פירוש נא 12
פירוש נב 12
פירוש נג 12
פירוש נד 12
פירוש נה 12
פירוש נו 13
פירוש נז 13
פירוש נח 13
פירוש נט 13
פירוש ס 13
פירוש סא 14
פירוש סב 14
פירוש סג 14

פירוש סד 14
פירוש סה 14
פירוש סו 14
פירוש סז 15
פירוש סח 15
פירוש סט 15
פירוש ע 15
פירוש עא 15
פירוש עב 15
פירוש עג 15
פירוש עד 16
פירוש עה 16
פירוש עו 16
פירוש עז 16
פירוש עח 16
פירוש עט 16
פירוש פ 16
פירוש פא 16
פירוש פב 17
פירוש פג 17
פירוש פד 17
פירוש פה 17
פירוש פו 17
פירוש פז 17
פירוש פח 17
פירוש פט 18
פירוש צ 18
פירוש צא 18
פירוש צב 18
פירוש צג 18
פירוש צד 18
פירוש צה 18
פירוש צו 18
פירוש צז 18
פירוש צח 19
פירוש צט 19
פירוש ק 19
פירוש קא 19
פירוש קב 19
פירוש קג 19
פירוש קד 19
פירוש קה 19
פירוש קו 20
פירוש קז 20
פירוש קח 20
פירוש קט 20
פירוש קי 20
פירוש קיא 21
פירוש קיב 21
פירוש קיג 21
פירוש קיד 21
פירוש קטו 21
פירוש קטז 21
פירוש קיז 21
פירוש קיח 22
פירוש קיט 22
פירוש קכ 22
פירוש קכא 22
פירוש קכב 22
פירוש קכג 23
פירוש קכד 23
פירוש קכה 23
פירוש קכו 23
פירוש קכז 23

פירוש קכח 23
פירוש קכט 24
פירוש קל 24
פירוש קלא 24
פירוש קלב 24
פירוש קלג 24
פירוש קלד 24
פירוש קלה 24
פירוש קלו 25
פירוש קלז 25
פירוש קלח 25
פירוש קלט 25
פירוש קמ 25
פירוש קמא 25
פירוש קמב 25
פירוש קמג 26
פירוש קמד 26
פירוש קמה 26
פירוש קמו 26
פירוש קמז 26
פירוש קמח 27
פירוש קמט 27
פירוש קנ 27
פירוש קנא 27
פירוש קנב 27
פירוש קנג 27
פירוש קנד 27
פירוש קנה 27
פירוש קנו 28
פירוש קנז 28
פירוש קנח 28
פירוש קנט 28
פירוש קס 28
פירוש קסא 28
פירוש קסב 28
פירוש קסג 28
פירוש קסד 29
פירוש קסה 29
פירוש קסו 29
פירוש קסז 29
פירוש קסח 29
פירוש קסט 29
פירוש קע 29
פירוש קעא 29
פירוש קעב 30
פירוש קעג 30
פירוש קעד 30

פירוש א

אסור למכור לעובד כוכבים מידי דבר תקרובת ולא מידי דלאו בר תקרובת ואסור להלוותן דוקא בלא רבית וברבית שרי לפני אידיהן וללות מהן ולפורען כשיכול לישמט מהן וכשאינו יכול לישמט שרי ולכן מותר לדידן וגם אין מחזיקין אלהותם אלא כשאר צדוקין: ד"ה אסור: דף ב

פירוש ב

דבר שנאסר במנין משום טעם ועבר אותו טעם אין צריך מנין אחר להתירו כי בלא טעם לא נאסר ולא הוי דבר שבמנין:

פירוש ג

עכשיו אפילו מלוה בשטר נפרעין מהן דהוי כמציל מידם: ד"ה ולפרוע:

פירוש ד

עשרים וארבע שעות היום עשרים וארבע עונות בשעה עשרים וארבע עתים בעונה עשרים וארבע רגעים בעת מיהו יש רגעים קטנים כמו שיסד הפייט והרגע מתחלק לכמה רגעים:

פירוש ה

מותר להושיט נבילה לישראל ודוקא כוס יין לנזיר דלא בדיל מיניה וכן אבר מן החי לעובד כוכבים. ד"ה מניין: דף ו ע"ב

פירוש ו

נשא ונתן לפני אידיהן אסור: ד"ה תניא:

פירוש ז

אזיל ומודי לאו דוקא דהוא הדין שלא בפני עובד כוכבים: ד"ה אמר אביי:

פירוש ח

אין להתיר מה שאסר חבירו אבל השואל שאסרו לו יכול לישאל לאחר: ד"ה הנשאל:

פירוש ט

לא כתב בשטר לבריאת עולם כשר וכן לא כתב חמשת אלפים אלא אלף אחרון או אם לא כתב כי אם פרט האחרון העודף על הכלל ולא כתב האלפים והמאות: ד"ה ספרא: דף י

פירוש י

העובדי כוכבים לא מורידין כו' ואין להורגם והמוסרים לעובדי כוכבים אנסין היו מורידין ולא מעלין: ד"ה חד: ע"ב

פירוש יא

צער בעלי חיים אין אסור אלא כשמצערה בלי ריוח: ד"ה עוקרין: דף יא

פירוש יב

אסור להשחית ולעקור גם בהמה טמאה: ד"ה עיקור:

פירוש יג

יוצא ונכנס מותר אפילו שני אכסנאים שאין מכירין זה את זה: ד"ה דילמא: דף יב

פירוש יד

ישראל מניח קדירותיו והולך לשוק אף כשיש שם קדירות אסור ולא חיישי' שמא יזרוק העבד לתוכה להכשיל את ישראל בחנם כיון שאין מרויח: ד"ה ושדי:

פירוש טו

מצא מעות בראש עבודת כוכבים מותרין דמי עובד כוכבים שפרע בהן חובו לישראל מותרין אבל אם רוצה לקנות בהם שום דבר מישראל אסור למכור לו: ד"ה דכוותה:

פירוש טז

כל שאסרו חכמים מפני מראית העין אסור בחדרי חדרים ודבר שהרואה יחשדהו לעבור דאורייתא אבל אבל אם יחשדהו שעובר מילי דרבנן לא:

פירוש יז

כשיש סכנה בכל מתרפאין חוץ מעצי אשירה:

פירוש יח

לא ישתה מים בלילה אפילו כשיש נרות: ע"ב

פירוש יט

אסור ליהנות מריח פירות לפני עבודת כוכבים הני דעבדי לריח: ד"ה אלא:

פירוש כ

אסור לדון בערכאות כנענים אפילו דנין כדיני ישראל אלא במקום שמציל מידם. (ד"ז בגמ'): דף יג

פירוש כא

אין מחרימין בזמן הזה אפילו למ"ד סתם חרמים לכהנים. ד"ה אין מחרימים:

פירוש כב

הקדיש קרקעות שוה מנה יחלל על שוה פרוטה וישליך לנהר אבל מטלטלין יאבדם מן העולם: ד"ה ואם:

פירוש כג

דבר מועט שאין מתקיים מותר לקנות מהן: (ד"ז בגמ' דף ו):

פירוש כד

בימיהן היו חורשין רק בפרות ולא בשוורין כי אסור לסרסן ומורדין ואינן בני מלאכה בהמה טהורה הראויה לאכילה מותר למכור להן מה שעכשיו מוכרין להן בהמות שדרכן למלאכה דנסיוני לא בקיאינן בהו ושאלה ושכירות אין רגילין להשאילן מניחין עבדים לרכוב סוס בשבת דחי נושא עצמו והאוכף בטל אגבו: ד"ה אימור: דף טו

פירוש כה

בישראל חשוד יש להחמיר למכור לו שמא ימכור לעובד כוכבים: ד"ה מי: ע"ב

פירוש כו

עכשיו מוכרין לעובד כוכבים שריונות כובעין דמגינין עלינו:

פירוש כז

אסור לבנות לעבודת כוכבים מזבח תועבה: (ד"ז במשנה): דף טז

פירוש כח

אסור ליתן להן מתנת חנם ואם מכירו מותר וכן אנו נוהגין: ד"ה רבי יהודה: דף כ

פירוש כט

להקדים נתינת נבילה וטריפה לגר ממכירה דעובד כוכבים כי בארץ ישראל לא היו עובדי כוכבים מצויין ואין שוין אלא מעט: ד"ה ור"מ

פירוש ל

הדר בבית יעשה בו מזוזה אף שהבית אינו שלו ושוכר ושואל פטור עד ל' יום: ד"ה הא אמר: דף כא

פירוש לא

לא ימכור ג' בתים זה אצל זה לג' עובדי כוכבים כשישראל דר ביניהן דוקא [ד"ז מבואר במרדכי]:

פירוש לב

וכן משכירין בתים לעובד כוכבים לבית דירה אע"פ שהכומר מביא לתוכה זבח טמא דבחוצה לארץ שרי: ד"ה אף

פירוש לג

רבינו תם התיר שהעובד כוכבים שקבלו קודם השבת וחול המועד לבנות בית מיהו תניא אומני עובדי כוכבים בבית ישראל אסור בבתיהן מותר במה דברים אמורים בתלוש אבל במחובר אסור ובעיר אחרת ובקבלנות הכל מותר ולקבל לבנות בית ליטול שכרו במעות אסור אך העובד כוכבים מקבל שדה למחצה לשליש ולרביע וכן להשכיר לעובד

כוכבים ריחיים ונוטל שכר מן החטין שברחיים ומן הפת שבתנור דנוטל מגוף השבח אבל ליטול שכרו במעות לא: ד"ה אריסא: דף כא ע"ב

פירוש לד

ישראל ועובד כוכבים שותפין בתנור לא יאמר טול חלקך בשבת ואני בחול אלא צריך למכור חלקו לעובד כוכבים שותפו ויחזור ויקנהו ויתנה עמו שהעובד כוכבים יעשה בשבת והוא בחול או הישראל לא יתעסק בתנור ויאמר לעובד כוכבים התעסק בו בשבילי ובשבילך וקח כך וכך ממה שיגיע לחלקי וכן תנור של ישראל ועובד כוכבים מקבלו ממנו שרי. ד"ה לא: דף כב. אסור לקבל שכר שבת: בא"ד:

פירוש לה

ישראל ועובד כוכבים שמקבלין שדה העובד כוכבים אוכל שני ערלה וישראל דהיתירא: (ד"ז בגמרא):

פירוש לו

שני תלמידי חכמים המתווכחין זל"ז לבא לידי בירור הקב"ה אוהבן:

פירוש לז

קרא לאהרן הרן. שם: כהנת פנויה שנתייחדה עם העובד כוכבים וכן אשת כהן מותר:

פירוש לח

אנו מעמידין בהמות בפונדקאות של עובד כוכבים: ד"ה אין:

פירוש לט

אשה שנחבשה בידי עובד כוכבים על ידי ממון מותרת לבעלה כהן: ד"ה על: דף כג

פירוש מ

חזה ושוק של שלמים אינו נאכל אלא לכהנים ולנשיהם ולעבדיהן בבמות יחיד נאכלים גם לזרים: ד"ז בגמ': דף כה

פירוש מא

אין ליתן בנו למינקת עובדת כוכבים להניק בביתה אלא אם כן ישראל יוצא ונכנס שם ביום ובלילה ישכב שם ואפילו בבית ישראל אסור אם אינו בביתו ותינוק הצריך רפואה אסור להניח בביתו: ד"ה כותית: דף כו

פירוש מג

עבודת כוכבים אפילו בצינעא יהרג ואל יעבור או שאר עבירות בפרהסיא ובשעת הגזירה אפי' מצוה קלה: ד"ה יכול: דף כז ע"ב

פירוש מד

לא ישא ויתן עם המינין מתורתן דאתי לאימשוכי: ד"ה לא

פירוש מה

אדם בריא ויש לו מיחוש בגופו אסור להתרפאות בהן וכן חולה שיש בו סכנה ובאין בו סכנה מותר ודוקא רופא שאינו מומחה אבל רופא מומחה מותר וכן נהגו להתרפאות אפילו ביש בו סכנה וכן להקיז מהן דמומחין הן. ד"ה כל:

פירוש מו

אין מבטלין את הנדר אלא בפני המדיר:

פירוש מז

אין מתרפאין מן העובדי כוכבים ודוקא כשמזכיר שם עבודת כוכבים ודוקא כשאומר העובד כוכבים שלא יועיל לו דבר אחר אבל א"ל שיועיל לו אילן פלוני ולא הזכיר לו שם אשירה ואין יכול למצוא אלא בעבודת כוכבים מותר וכן ע"י לחש אסור להתרפאות מהן אלא א"כ יודע ודאי שאין מזכיר שם עבודת כוכבים: ד"ה שאני:

פירוש מח

שני לדם יכול לאכולו דג ואינו סכנה ולא רפואה אך ביום א' סכנה: דגים קטנים טובים לגוף ובאותן שאין עתידין לגדל דעתידין לגדל אמר כל קטן מקטין:

פירוש מט

אסור להסתפר מן העובד כוכבים ביחוד אפי' פתח פתוח לרשות הרבים ואפילו במקום רבים לא אלא בישראל עומד על גביו: איש לא יסתכל במראה ואפילו בחול וכשמספר עצמו מותר שלא יחבל בעצמו וכן כשמסתפר מן העובד כוכבים דאין אסור רק לשום נוי וקישוט דומיא דאשה: ד"ה המסתפר: דף כט:

פירוש נ

יין הניתן לתוך הקדירה ונגע בה עובד כוכבים קודם שנרתח מותר:

פירוש נא

יין מבושל אין נאסר במגע עובד כוכבים. יין מבושל הביאו בלא חותם והתיר ר"ת. חומץ אין בו משום מגע עובד כוכבים אך אין אנו בקיאין מתי קרוי חומץ וכן בוסר: ד"ה אי: ע"ב

פירוש נב

כשנותן פי הנוד למטה ומשימו בשק ושולי השק כנגד פי הנוד הוי חותם בתוך חותם: (ד"ז בגמרא): דף לא

פירוש נג

ישראל השולח יין לביתו בחותם אחד וחוזר ורואהו כשבא לביתו מותר אבל לא ישלח לחבירו בחותם אחד כיון שאין חוזר ורואהו מיהו אם הודיעהו בכתב ענין החותם וגם מודיע כן לעובד כוכבים השליח ענין החתימה מהני: ד"ה השולח: דף לא ע"ב

פירוש נד

אין צריך לכתוב אותיות בחותם אלא סגי בהנחת טיט על פי מגופת החבית אכן מנהג כשר הוא לכתוב אותיות:

פירוש נה

אסור לשתות בבית עובד כוכבים שכר תמרים ושעורים ואם נתאכסן בבית עובד כוכבים בעוברי דרכים ואפילו בעירו אם הלך בבית עובד כוכבים בשביל דבר אחר ונתן לו מן השכר לשתות מותר ומשקה דבש מותר ומי תותים ומי גדגדניות ומי תפוחים יש להחמיר ותבא עליו ברכה: ד"ה האי: דף לב

פירוש נו

צריך לבדוק בשכר ומשקה דבש שעושין העובדי כוכבים אם נותנין בהם שמרים כדי להחמיץ ובמקום שאין רגילין לתת בהן שמרים מותר לקנות מהן. ובמקום ששכר או משקה דבש ומי תותים יקרין מן היין ופעמים נותנין בהן יין להגדיל המידה או לפעמים חזק יותר מדאי באותו מקום אסור הישראל לשתות ממנו אם לא שיראה שמושכו מן החבית דבחבית אין נותנין יין פן יתקלקל וכן לא ישלחם ע"י עובד כוכבים פן יערב בהם אך אין לאסור שמא נותנין העובדי כוכבים אותן משקין בחבית יין נסך דקנקנין שלהן שרי למרמי בהן שיכרא. ד"ה ומאוצר:

פירוש נז

הקדמונים בצרפת היו מביאין בבציר יין בדרדורין והוא כלי עץ גדול ואינן זפותין אך האחרונים אסרוהו וכן יפה: ד"ה והא הכא:

פירוש נח

קדירות הבלועות מבשר וחלב או חמץ מותר ליתן לתוכו דבר יבש אגוזים ותפוחים: בא"ד:

פירוש נט

תקרובת עובד כוכבים אסור בהנאה. ד"ה והיוצא: דף לב ע"ב

פירוש ס

קדירות של חרס וכוסות עץ ישנים משתמשין בהן על ידי שיכשוך וכן נודות עובד כוכבים של עור משכשכן ואפילו הן ישנים כיון שאינן מזופפין ואפי' נזפפו אם הסיר הזפת אבל מזופפין אפי' הן חדשים אסורין וצריך עירוי או הגעלה ואם רואה הישראל שהן צהובות והזפת מצוחצח מאד מותרין ע"י שיכשוך כלי עץ קני"ש אם היה בן יין משקה טופח ונגע בהן העובד כוכבים אסורין ובעי עירוי או להסיר הזפת ומיהו בדיעבד מותר בשיכשוך וכן ישנים ומזופפין אסורין ובדיעבד אם נתנו בהן יין יש להתיר כשרואה שהן שיעי בלא פילי אם שיכשכן קודם שנתן בהן יין ודרדורי עובדי כוכבים של עץ בעו הגעלה או עירוי ואפילו אינן זפותין: ד"ה כך היא:

פירוש סא

רגילין לזרוק דם במלח בשעת עשייתו כדי ללבנו ומותר ואין לגמגם בו כלל וכן דיו יבש שנותנין בו יין ואפי' צלול לפירוש ר"ת דסתם יינן מותר בהנאה אך יש להחמיר לפי שבעודו לח נותנו לפיו הקולמוס אמנם בעיירות גדולות אין עושין מן יין אלא במים כי מי שהוא אומן יעשנו בטוב ממים מביין כי טובה הוא וצלול ואינו שמן: ד"ה האי: דף לג

פירוש סב

כשעושה אש בפנים שאין יכול ליגע בחוץ מחמת חום חשיב כמו הגעלה: ד"ה קינסא: ע"ב

פירוש סג

כל שאין מכניסו לקיום בין של עץ בין של חרס משכשכו במים וכוסות יין שנגע בהן עובד כוכבים די בשיכשוך שתה בהן עובד כוכבים מדיחן ג' פעמים וכל דבר הבולע קצת צריך הדחה שלש פעמים כוסות עץ וכסף אין צריך הדחה אלא פעם אחת וזכוכית וכלי חרס צריך הדחה שלש פעמים: ד"ה כסי:

פירוש סד

כלי חרס הניתך באבר ויש בו יין ונגע בו עובד כוכבים סגי בשיכשוך ובהתכת זכוכית אסור ולרש"י הניתך באבר בעי הגעלה או עירוי:

פירוש סה

כוסות זכוכית ששתו בהן כל השנה אסור לשתות בהן בפסח אפילו על ידי עירוי והדחה ואפילו נשתמשו בהן בצונן פעמים שורין בתוכן פתתי לחם וכבוש הרי הוא כמבושל וכן קדירה פלומי"ר דפעמים שורין בהן לחם:

פירוש סו

כלי חרס יוצא על ידי חזרת כבשונות כבתחלה קודם צירופן קרוין כלי אדמה ואחר צירופן כלים חדשים: ד"ה שאינו: דף לד

פירוש סז

נתכוון להתענות לא מהני אם לא קיבל עליו מבעוד יום קיבל עליו מאמש להתענות עד חצי היום אסור עד חצי היום ואם השלים עד הלילה מתפלל עננו כשהיה ר"י מתענה ביחיד היה אומר ביום שלפניו אחר תפלתו קודם אלהי נצור הריני לפניך בתענית יחיד למחר ור"ת פירש דאין צריך לקבל מאתמול דסגי בלילה שלפניו וסגי במחשב בלבו להתענות למחר ודוקא בשבועה צריך להוציא בשפתיו: ד"ה מתענין:

פירוש סח

בגדי כהונה צריכין חדשים ולכך שימש משה באין בו אימרא: ד"ה שאין:

פירוש סט

שמרי יין שמייבשין בתנור ומחמצין בהן התיר רבינו אפרים ורבינו תם אסר: ד"ה דרודיא:

פירוש ע

אין מגלין טעמי תורה אלא לפני תלמידי חכמים הגונים וכשרים ולא לקטן: ד"ה מאי: דף לה

פירוש עא

הלכה כרבי יהושע בן לוי לגבי ר' יוחנן וכר' יוחנן לגבי שמואל. מים מגולין מותרין לדידן וכן גבינות עובד כוכבים ומ"מ אסורין משום גזרה (ויש) [דיש] משהין חלב הקיבה בעור בפרובינץ מעמידין בפרחים: ד"ה חדא:

פירוש עב

אוכלין פת עובד כוכבים במקום שאין פלטר ישראל ודוקא לחם אבל בשר ושלקות לא וצריך ליזהר פשטידא מבישולי עובד כוכבים מפני בשר שבתוכן: ד"ה מכלל: ע"ב

פירוש עג

שמן זית עז וחריף ומפליט כמו רותחין ואפי' צונן שמואל האכיל לרב שמן:

פירוש עד

שמנה עשר דבר פשטו בכל ישראל וגם עמדו בנפשם ואפי' אליהו אין יכול להתיר שמן לא פשט דבר שלא פשט מיחל חיילא לכל הפחות שצריך להתיר: ד"ה והתנן: דף לו

פירוש עה

ואפילו קטן מתיר וגזרה שפשטה גדולה יכול להתיר ולא קטן: בא"ד:

פירוש עו

אדם הנוגע באדם הנוגע במת הוי כחיבורין אבל אדם השלישי בשני טהור: ד"ה דיקרב: דף לז ע"ב

פירוש עז

ספק טומאה ברשות הרבים טהור לטהרות אבל אדם בעי טבילה:

פירוש עח

ה"ר אברהם פירש שלקות דוקא בישלן עובד כוכבים בביתו אבל בישלן בבית ישראל מותר ורבינו תם פירש דלא פלוג: ד"ה אלא: דף לח

פירוש עט

נאכל כמו שהוא חי ועלה על שלחן מלכים אין בו משום בשולי עובד כוכבים וגם אין נאכל ואין עולה (ואין משמע כן בתוספות): ד"ה איכא:

פירוש פ

חגבים אין טעונין שחיטה: ד"ה לעולם:

פירוש פא

בני בבל זורקין עץ בתנור ובני א"י אומרים עץ זה לא מעלה ולא מוריד בהלכות בבל וא"י: ד"ה ואתא: ע"ב

פירוש פב

שגר עובד כוכבים ואפה ישראל או להפך שרי. אנו נגררין אחר בני בבל וסגי בזריקת עץ וכשנאפה כמאכל בן דרוסאי לא מהני תו חיתוי אם לא חיתה ישראל כלל אסור למוכרו לעובד כוכבים ומותר לחלקו לעבדיו ושפחותיו: שם בא"ד:

פירוש פג

אפי' כעין מלוח דג ישן שהדחתו זו היא בישולו שרי חזקיה דעל בישול גזרו ולא על מליח עובד כוכבים:

פירוש פד

נכון להחמיר לראות ישראל מתחלה ועד סוף כשחולבין ואפילו אין דבר טמא בעדר:

פירוש פה

סתם כלי עובד כוכבים אינן בני יומן כשמוליכין בבית עובד כוכבים להשחיז סכינין ואין ישראל שם והחזירן בו ביום אסורין ודוקא שהניחן שם כחצי היום אבל לפי שעה לא ואפי' הכי יש ליזהר וכן בסכינין שיש לעבדי ישראל שהולכין בהן לכאן ולכאן וכשישראל נותן תבשיל בקדירה או בקערה להוליכו מביתו יזהירנו לשייר בהן מאכל ובזה יבין שלא נשתמש בו: ד"ה אי:

פירוש פו

סימני עוברי דגים דאורייתא ועל זה סמכינן לאכול דג בורבט"ו: ד"ה אמר רבא: דף מ

פירוש פז

קונין מן העובד כוכבים מי תותים שקורין מיי"ט כשמושכין מן החבית: שם בגמרא ע"ב

פירוש פח

עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים ואין ישראל מבטל עבודת כוכבים של עובדי כוכבים: (ד"ז בגמרא) דף מב

פירוש פט

עובד כוכבים שיודע שבא עבודת כוכבים ליד ישראל מבטלה אבל מצאה ישראל וביטל עובד כוכבים לא נתבטלה:

פירוש צ

אמירה לעובד כוכבים במקום מצוה כמו לעדות החדש שרי: ד"ה שאני: דף מג ע"ב

פירוש צא

מותר להחתים צורת אדם בחוב וכן לחגור רצועה שיש בה צורת אדם וכן צורה בבגדי ריקמה אבל אסור לעשות צורת אדם הבולטת:

פירוש צב

מטבעות שיש בהן צורת עבודת כוכבים שרי: ד"ה שעל:

פירוש צג

רב יוסף שהיה סגי נהור רגיל היה לתרגם דברים שבכתב כו':

פירוש צד

שלשה בתי בית המרחץ פנימי אין בו שאלת שלום אמצעי יש בו ולא דברי תורה חיצון יש בו אף דברי תורה: ד"ה תנא: דף מד ע"ב

פירוש צה

אנו טוחנין בריחים של הכומרים ואופין בתנוריהן בשכר ובחנם כיון שאין בהם עבודת כוכבים: ד"ה נהנין:

פירוש צו

תכשיטי ונויי עבודת כוכבים אסורין: (ד"ז בגמרא):

פירוש צז

משמשי הר ותקרובתו מותר: ד"ה תנא: דף מה

פירוש צח

המשתחוה לבית אסרו דהוה תלוש מעיקרו אילן שנטעו ועבדו לא אסרו אפילו נטע גרעינין: ד"ה והכא באילן: ע"ב

פירוש צט

חצוצרות העשויות למסע מחנות אין באין אלא כסף: ד"ה קרניה: דף מז

פירוש ק

מים הנובעין בשדה ויוצאין לחוץ הוו דרבים ואין נאסרין: ד"ה לא:

פירוש קא

ערלה אין אסור אלא הפרי עצי איסורי הנאה אין אסור לרבנן אלא בספסל לכ"ע לכתחלה אין נוטעין אגוז ערלה: ד"ה ואין: דף מח ע"ב

פירוש קב

אין איסור שבח עצים אלא באיסורי הנאה:

פירוש קג

על ידי הולכה לים המלח לא מישתרי באכילה אלא בהנאה גם לא אמר הכי בשאר איסורי: ד"ה יוליך: דף מט

פירוש קד

ביין נסך שבחבית אין מותר כי אם למכור כל החביות יחד ולא למכור כל חבית לבד לעובד כוכבים חוץ מיין נסך שבו: ד"ה ארג בו: ע"ב

פירוש קה

נרות שעוה שמדליקין לפני עבודת כוכבים שכיבן הכומר מותרות חתיכות שעוה שנותנים לעבודת כוכבים מותרים בלא ביטול וכן ככרות שמקריבין ומלבושי כומרין. וגביעי עבודת כוכבי' בעו ביטול. ד"ה בעינן: דף נ

פירוש קו

אסור במועד להשקות זרעים כמין סילון מפני הטורח: ד"ה ואין: ע"ב

פירוש קז

מותר לשכור סוס וחמור מן כומרים עובדי כוכבים ודוקא גינה ומרחץ של עובד כוכבים אסור: דף נד

פירוש קח

אנסוהו לעבוד עבודת כוכבים חייב למסור עצמו ואם לא מסר עצמו אפילו הכי פטור ממיתת ב"ד: ד"ה מתקיף:

פירוש קט

לרש"י פינה ענבים לכאן ולכאן שלא נשארו ענבים בשולי הגת במקום שפינה קרי המשכה ולא יגע עובד כוכבים עוד בגיגית הדרוכה אבל אם יש ענבים בשולי גיגית לא הוי המשכה ור"ת פירש דדוקא כשיקלח היין לירד מן הגת הויא המשכה ואם נתן סל בתוך גיגית דרוכה ונכנס יין בתוך הסל הוי המשכה ואם נגע עובד כוכבים בזגין או בחרצנים נאסר כל מה שבגיגית וכשלוקח מעט יין מן הגיגית כדי לנסותו יקח ענבים ויין יחד שלא יחשב המשכה ומ"מ בדיעבד אם נגע העובד כוכבים בגיגית אחרי כן יש להתיר כי נתכוון רק לנסותו אך היין שבכוס אסור ואין להחזירו לגיגית ואם החזירו אינו אוסר: כל איסורין שבתורה אף במינו בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך שודאי נתנסך אבל סתם יינן שרי בששים עתה נוהגין לקנות יין מעובדי כוכבים מגיגית בעוטה ודרוכים ושהו שבוע ויותר:

פירוש קי

צריך ליזהר שלא תהא בגיגית ברזא קטנה שאין מוציאה כי אם יין ולא ענבים ויש להחמיר לתת בגד על הגיגית משעת דריכה ולעשות עליה חותם (ועיין שם): ד"ה א"ר: דף נה ע"ב

פירוש קיא

כח עובד כוכבים שלא בכוונה שרי בשתייה אבל כשאוחז לולב ומזיז בו הוי מגע עובד כוכבים שלא בכוונה ואסור ר"ת פירש מגע עובד כוכבים ע"י דבר אחר שלא בכוונה שרי: ד"ה ה"ג: דף נז

פירוש קיב

עבדים שמתגיירין בעל כרחם עושין יי"נ עד שישתקע עבודת כוכבים מפיהן אבל נתגיירו מדעתן מותר ליגע ביין מיד ולא בעו שיקוע: ד"ה עד: ע"ב

פירוש קיג

עבדים מיד שמלו וטבלו מניחין אותן ליגע ביין מגע עובד כוכבים בזה"ז אסור בשתייה ומותר בהנאה למוכרו לעובד כוכבים וכשהיה עובד כוכבים נוגע ביין ר"ת מכרו לאותו עובד כוכבים עצמו. ליקח מן העובד כוכבים כדי למוכרו אסור כנבילה וטריפה דאסור להשתכר בהן אך ליקחנו בחובו ולמוכרו לעובד כוכבים יש לסמוך על הקדמונים שהתירו. יין שמזגו עובד כוכבים אסור אפי' בדיעבד: ד"ה לאפוקי:

פירוש קיד

אבל שפך בו מים ברשעו מותר בשתייה בדיעבד: בא"ד:

פירוש קטו

בית הכנסת והרחבה של רבים יכול אחד לאוסרה:

פירוש קטז

אין לעובד כוכבים להוליך ענבים לגת שהתחיל למשוך ועובד כוכבים שזורק אשכולות לגת או לגיגית שהתחיל למשוך יסייענו ישראל אם לא שיכול העובד כוכבים לזורקן מרחוק בבת אחת: ד"ה מהו: דף נט

פירוש קיז

הכניס עובד כוכבים אצבעו לחלל הנקב או אפילו על פי הנקב ולא בתוך החלל אסור בשתייה וכן אם תחב הברזא בחבית או נענע בתוך הנקב או הוציאה אבל אם הידק הברזא או למעלה בפי חבית בסתימת עץ עב שנותנין בחבית או בברזא קטנה שתוחבין

בנקב אם הידקה עובד כוכבים לאחר שתחבה הישראל בנקב מותר אם הברזא רפויה והוציאה העובד כוכבים בלא שיכשוך וכן מקל גדול הניתן בתוך חבית וראש המקל חוץ ליין והוציאוהו עובדי כוכבים בלא שיכשוך הר"ש התיר ורבינו יחיאל לא הודה בדבר וטוב להחמיר: ד"ה אמר: ע"ב

פירוש קיח

שפך ישראל יין מכלי שבידו לכלי שביד עובד כוכבים והעובד כוכבים מנענע הכלי בשעת שפיכה מה שביד עובד כוכבים אסור ואף מה שביד ישראל למאן דאמר נצוק חיבור: דבר זה בגמרא:

פירוש קיט

עובד כוכבים שתחב אגרופו בנוד מלא יין מבחוץ מותר. הוליך עובד כוכבים כלי מלא אסור אם נושא בידו אבל על כתיפו או במוט או דרך טבעת הכלי שהיין בתוכו לא: ד"ה זיקא: דף ס

פירוש קכ

כשהעובד כוכבים מגלגל הגלגל על הקורה לבדו אסור ואם ישראל מסייעו מותר אפילו בכח ראשון אם יש סיוע בכוחו אך בסיוע קטן אינו כלום וכשמריקין יין מחבית לגיגית או כשמשפילין עגלה לקלח יין הרבה צריך הישראל לסייע לעובד כוכבים: ד"ה הוה:

פירוש קכא

מותר שיהדק העובד כוכבים הברזא או המגופה שעל פי חבית וחבית של עץ המחושקין ונסדק אפילו לארכו מותר לעובד כוכבים להדקן בחישוקין זה לזה כיון שאין היין זב ויוצא רק מעט וכשיין יוצא דרך סדק בשוליה יתן ישראל שם סמרטוט ויהדקנו העובד כוכבים ואם העובד כוכבים תחב שם סמרטוט ראוי להתיר לפי שפעמים בפנים מהודקין ואין עובד כוכבים יכול ליגע אך טוב להחמיר וסביב שולים מקום ריקן בדופני החבית שם מותר לתת עובד כוכבים הסמרטוט: ד"ה מעשה:

פירוש קכב

יין של ישראל ביד עובד כוכבים והודיעו שהפליג כדי שיפתח אסור ואפי' פתח פתוח לרשות הרבים וישראל דרין בעין כיון דאין ישראל דר באותה חצר יינו של עובד כוכבים

ברשות עובד כוכבים אסור אפי' במפתח וחותם אחד אבל בעיר שדרין בו ישראל ופתח פתוח לרשות הרבים מותר ויין ישראל שרי במפתח וחותם אפילו בפתח נעול ואפילו עיר שכולה עובד כוכבים: ד"ה המטהר: דף סא

פירוש קכג

יינן של עובד כוכבים בחצר שישראל דרין שם מותר בלא מפתח וחותם ובחצר עובד כוכבים שאין ישראל דר שם אסור אפילו במפתח וחותם יין ישראל בחצר עובד כוכבים ואין ישראל דר שם ומפתח וחותם אחד מותר בלא יוצא ונכנס עובד כוכבים שנמצא בצד הבור אין לו מלוה על היין מותר וביש לו מלוה עליו אסור יין שקונין עובדי כוכבים באשכנז ומוליכין למדינת אנגילטר"ה בחותם אחד למכור לישראל התיר רבינו תם בסוף ימיו דלא טרח כל כך פן ירגיש ישראל: בא"ד:

פירוש קכד

מעשר אין ניתן אלא לאכילה ואסור בסחורה או לפרוע בו חובו ואין מוכרים ומשכנין: ד"ה העלה: דף סב ע"ב

פירוש קכה

עבודת כוכבים שוחק וזורה לרוח בדיעבד ולכתחילה לא: ד"ה (ליקלינהו) [אתי]:

פירוש קכו

כלאי זרעים אסור לזרוע ומותר באכילה ובהנאה: ד"ה אין עודרין: דף סג ע"ב

פירוש קכז

גר שמל ולא טבל ועמד בבית ישראל ימים רבים ונגע ביין התיר ר"י בשתייה אך לכתחילה לא יגע: ד"ה אין: דף סד ע"ב

פירוש קכח

יין שנפל על הענבים התלוין באשכולות ידיחם ואם נתלש האשכולות הוו כמבוקעות ואסור: ד"ה ואם: דף סה ע"ב

פירוש קכט

אין למכור תרנגולת טריפה חיה לעובד כוכבים אלא ימיתנה תחילה:

פירוש קל

כלאים אין בטלין ברוב דכל חד היתירא הוא לבד מבשר בחלב דגלי קראי: ד"ה הבגד:

פירוש קלא

בגד שאבד בו כלאים לא יעשנו מרדעת כו' אבל כל כלאים ידועים מותר וכן כרים וכסתות רק לא יגע בבשרו: ד"ה הרי:

פירוש קלב

ג' איסורין ערלה הקדש עבודת כוכבים תבלין מצטרפין לאסור הקדירה והעיסה אם נפלו לפחות ממאתים: ד"ה תבלין: דף סו

פירוש קלג

צלי שנצלה בתנור עם נבילה אסור משום ריח ודוקא בתנורין קטנים או תחת מחבת שטורצ"א אבל בתנורין גדולים שלנו אין לחוש לריח אם אפו פשטי"דא בשר ושל גבינה יחד רק לא יגעו זה בזה וטוב להשים הפסק ביניהן ואם יצא שמנונית איסור ונגע בהיתר אסור או אם יצא שמנונית איסור על הכלי אסור ליתן עליה כל אותו היום אבל למחר שאינו בת יומא מותר וחיטה שנמצאת באחד מן המצות בי"ד בין קודם חצות בין אחר חצות אותה מצה אסורה והשאר מותרות. חמץ אינו אוסר במשהו אלא בשבעה ימים ובתוך ימי הפסח אפילו בתנור גדול יש לאסור כולן דמשהו מיהא איכא: ד"ה רבא: דף סו ע"ב

פירוש קלד

פת הנאפה בשבת יש להתיר בשעת הדחק וב' ימים טובים של ר"ה יש לאסור: ד"ה אמר רבא:

פירוש קלה

טעם כעיקר לאו דאורייתא לרש"י ור"ת פי' דהוי דאורייתא תיקו אע"ג דבתר הכי פשיט: ד"ה א"ר יוחנן: דף סז

פירוש קלו

נותן טעם לפגם מותר ואף בשרצים: ד"ה אמר: דף סח ע"ב

פירוש קלז

אוכלין חלות דבש של דבורים ואף כי רגלי דבורים מעורבין בהן דכעצמות דשרץ הן: ד"ה ההוא: דף סט

פירוש קלח

בירושלמי קאמר דבאלף לא בטל שרצים ואין לסמוך עליו במקום שחולק על תלמוד שלנו: ד"ה אידי:

פירוש קלט

הניח יינו והלך קפנדריא ויכול לחזור מיד מותר בלא הודיע שיפליג אבל ליכא קפנדריא לא דסתמא כהודיעו שהפליג הוי: ד"ה היכי דמי:

פירוש קמ

הפלגה הוי כדי שיפתח ויגוב: ד"ה מאי שנא:

פירוש קמא

נכון שאין לסמוך על מגופת טיט אלא יסתום החבית ויתן על הסתימה עור קבוע במסמרות ולכתוב אותיות חציין על העור וחציין על דופני קרשי חביות וכל הברזות יחתוך ויקבע עליהן עור במסמרות: ד"ה מאי: ע"ב:

פירוש קמב

הא דאסרינן הודיעו שמפליג היינו דוקא שיש לחוש שמא גנב מן היין ונתן מים תחתיו או החליף טוב ברע אבל במקום מעבר בני אדם אפי' הן עובדי כוכבים אין לחוש ולכך אפי' הודיעו שהפליג ולא חיישינן שמא נגע בו ברשעו ודוקא חביות ודרדורין שאין להן אלא פתח קטן ואין קל ליגע בתוכן אבל קנקן או גיגית דקל ליגע בתוכן אפי' אין ריוח לעובד כוכבים חיישינן כיון שהודיעו שהפליג: בא"ד:

פירוש קמג

לא הודיעו שהפליג לא אסור אלא א"כ יש שלשה ריעותא פתח פתוח וגם ליכא ביזעא בדשא וגם אית ליה לאישתמוטי אבל פתח פתוח או נעול ואיכא ביזעא או בלא ביזעא ולית ליה לאישתמוטי מותר ואפי' בשתייה:

פירוש קמד

ישראל ההולך להתפלל ואומר כן לעובד כוכבים כלא הודיעו שהפליג דמי: ד"ה שמע: דף ע

פירוש קמה

רש"י פירש דמשיכה קונה בישראל וכסף בעובד כוכבים ור"ת פירש איפכא ויש לחוש לדברי שניהם והמקנה בהמה לעובד כוכבים לפוטרה מן הבכורה יתן העובד כוכבים כסף לישראל וגם ימשכנה לסימטא או לרשותו של עובד כוכבים ואם אין רשות לעובד כוכבים יקנה לו הישראל חדר בביתו והעובד כוכבים ינעל ויפתח דבהכי קני ליה ואח"כ ימשך העובד כוכבים הבהמה לתוכו: וצריך להקנות לו דבר שיעשה אותה טריפה כגון הראש או הריאה מן הבהמה או מן העובר כשהיא ודאי מעוברת ודי בפרוטה אע"פ ששוה הראש או הריאה כפליים והוי ביטול מקח דאנן סהדי דגמר ומקני כדי לפוטרה: ד"ה רב אשי: דף עא

פירוש קמו

משפך של עובד כוכבים בעי ניגוב אבל של ישראל ונגיעת עובד כוכבים לא: ד"ה אם יש: דף עב ע"ב

פירוש קמז

במקום הפסד גדול יש להתיר נצוק ולא בהפסד קטן ונצוק היינו שהיין מקלח מן החבית ונגע עובד כוכבים בקילוח אבל משך הישראל יין מן החבית לכלי שיש בו יין נסך מותר אם יש בחבית ששים לבטל יין שבכלים דבטל בששים: ד"ה א"ל ר"ח:

פירוש קמח

כלי שיש בו יין כשר ונטל העובד כוכבים הכלי מבחוץ ושפך לחוץ ולא נגע בפנים מה שבחוץ אסור ושבפנים מותר: [ד"ה כחו]:

פירוש קמט

כששופכין יין מן החבית לא יסייעו העובד כוכבים אלא א"כ יש ישראל שמסייע הרבה עמו וכן כשמטה העגלה לקלח יפה וכשנשאר מעט בגיגית והעובד כוכבים מטה אותה צריך ישראל גדול לסייעו בכחו רב ולא ישראל קטן בסיוע מועט: ד"ה א"ל רבא:

פירוש קנ

מותר לשתות בקנישקנין ולו שתי פיות אפילו בזמה"ז: ד"ה איכא: דף עג

פירוש קנא

ראשון ראשון בטל עד שיפול שם כ"כ שאין בהיתר לבטל לאיסור: ד"ה כי אתא:

פירוש קנב

יין נסך שנפל לבור אחר שנפל שם קיתון מים סלק את מינו כמי שאינו והמים מבטלין: ד"ה חזקיה: ע"ב

פירוש קנג

דבר שיש לו מתירין לא מיקרי אלא בלא טורח והוצאה: ד"ה טבל:

פירוש קנד

האוסר במשהו היינו איסורי הנאה ודבר שבמנין ותרנגולת נבילה בטילה בשחוטה והמיקל לא הפסיד. חתיכה הראויה להתכבד בה אינה בטלה:

פירוש קנה

הגת ומחץ ומשפך של עץ ואבן מנגבן כשאינן מזופפין ובשל עובד כוכבים ושל ישראל מדיחן: ד"ה הגת: דף עד ע"ב

פירוש קנו

עירוי ככלי ראשון ואין לערות חמין על התרנגולת כשמולגין אותה: ד"ה דרש:

פירוש קנז

השולח חבית ריקנית ממקום למקום או הן בבית העובד כוכבים טוב לעשות בהן סימן בפנים שלא נתן בה יין: ד"ה רבא:

פירוש קנח

לנגב לחה אפר ומים ואפר ומים יבשה מים ואפר ומים ואפר ומים הלוקח גיגיות מן העובד כוכבים ינגבן אפילו לא נשתמשו בהן מאשתקד ובדיעבד אין לאסור בלא ניגוב במקום שצריך עירוי כמו בחביות וכיוצא בהן אם שהו בהן יין כשר בלא עירוי מותר בדיעבד דכדי קליפה דבלע בטל בששים: ד"ה איתמר: דף עה

פירוש קנט

גת לרש"י בהדחה של עץ ואבן ושל חרס ברותחין ור"י פירש דבעי ניגוב וכן ר"ת ועיגול של טיט או אבן שנותנין על הענבים בהדחה:

פירוש קס

דורדי ודיקולי צריך ליישנן אבל מפות וסדינין של פשתן ששראום ביי"נ אפילו רותח מדיחן וטוב לכבסן בחמין של אפר ומים: ד"ה דכיתנא: ע"ב

פירוש קסא

כלים קטנים בעו ארבעים סאה ורביעית בטלוה אך מעיין בכל שהו לא בטלו ור"ת פירש דכלים הלקוחין מן העובד כוכבים בעו מ' סאה אפי' במעיין: ד"ה מים:

פירוש קסב

טריפ"ד א"צ להטביל אבל ריחים של פלפלין שיש בהן ברזל ואסכלה ושפוד וקרואיל ויעים צריך להטביל:

פירוש קסג

כלי זכוכית צריכין טבילה ככלי מתכות (ד"ז בגמרא):

פירוש קסד

קוניא בתוך הכלי צריך טבילה ולא כשהוא בחוץ וכן דלאים המחושקין שיש ברזל בחוץ לחזקן א"צ טבילה כלי שנקב למטה ואין מחזיק רביעית למטה מן הנקב ונתן לעובד כוכבים לתקנו צריך טבילה: ד"ה והלכתא ובדין תיקון כלי לאומן צ"ע בפנים ד"ה אי:

פירוש קסה

ישראל ששאל כלי מן העובד כוכבים א"צ טבילה אבל שאלו מחבירו שלקחו מעובד כוכבים צריך טבילה: ד"ה אבל שאולין:

פירוש קסו

משכון שאין ידוע אם משוקע בידו יטבילנו בלא ברכה וטוב להטבילו עם כלי אחר הצריך טבילה: ד"ה או:

פירוש קסז

מטבילו אחר הגעלה או אפילו קודם הגעלה מי חטאת שנטמאו מטהרין בהן: ד"ה מגעילין:

פירוש קסח

נשתמש בכלי קודם טבילתו מותר בדיעבד: ד"ה וכולן:

פירוש קסט

נותן טעם בר נותן טעם ועדיין היתר הוא מותר בכל איסורין: חתיכה עצמה נעשית נבילה ואוסרת אין מבטלין איסור לכתחילה ליהנות ולאכול מהן: המגעיל כלי ימתין שלא יהא בן יומו או יגעילנו בכלי המחזיק ששים כמוהו ובערב פסח קודם ד' שעות מותר להגעיל כלי חמץ אף בבן יומו: ד"ה מכאן: דף עו

פירוש קע

נוהגין להטיל מים על הכלי אחר הגעלתו בקדשים בעי שתי שטיפות: בא"ד:

פירוש קעא

בת יומו היינו מעת לעת: ד"ה בת יומא:

פירוש קעב

סכין ששחט בה מקנחה בסמרטוט ושל עובד כוכבים שפה לחתוך בה צונן: ד"ה הסכין: דף עו ע"ב

פירוש קעג

סכיני דפסחא דהתירא בלעי אפילו נשתמשו באור סגי בהגעלה וסתם סכיני דעובד כוכבים ר"ת התיר בהגעלה וסכינין ארוכין שצולין בהן בשר מלבנן וכן שפוד ואסכלא שאין תשמישן אלא באור: ד"ה אמר:

פירוש קעד

עבד מותר בכותית: ד"ה אידכר: